

SVERIGES
SKOLLEDARFÖRBUND

u.remissvar@regeringskansliet.se

U2018/03652/GV

Stockholm 2018-12-17

En andra och en annan chans – ett komvux i tiden (SOU 2018:71)

Sveriges Skolledarförbund står helt bakom den perspektivförskjutning som utredaren föreslår som innebär att komvux inte längre endast ska ha ett individperspektiv utan fullt ut ses som en kompetensförsörjningskanal vid sidan av gymnasieskolan. Att öppna upp utbildningssystemet för en andra och en annan chans är sannolikt en investering som ger god utdelning på sikt.

Om, och i så fall hur, en sådan förändring påverkar genomströmningen i gymnasieskolan bör dock följas över tid. Förlängningar av studietiden för unga vuxna får effekter på individens livslön, pensionsavsättningar etc.

Sveriges Skolledarförbund vill också framhålla att utbildningsplikten för nyanlända är en i grunden bra reglering, men det måste klargöras att det är utbildningsanordnaren som avgör när en individ ska anses vara klar för vidaregång. Dessa beslut ska inte kunna överprövas av annan instans i efterhand.

För att statliga satsningar ska få full effekt är det avgörande att finansieringen verkligen når fram till utbildningsanordnarna.

I det följande kommenterar Sveriges Skolledarförbund utredarens förslag och bedömningar i den ordning de presenteras i betänkandet.

Kapitel 4 Utredningens övergripande förslag och bedömningar

Förslag 4.1 Dagens målformulering för komvux i skollagens 20 kap. 2 § förtydligas så att det framgår att även den kommunala vuxenutbildningen utgör en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet och en grund för fortsatt utbildning.

Sveriges Skolledarförbund bifaller utredarens förslag. Det är dags att näringslivet erkänner vuxenutbildningen som en fullvärdig kompetensförsörjningskanal vid sidan av gymnasieskolan.

SVERIGES SKOLLEDARFÖRBUND

VASAGATAN 48 • BOX 3266 • 103 65 STOCKHOLM • TELEFON 08-567 062 00 • TELEFAX 08-567 062 99
ORG.NR. 802003-0626 • STYRELSENS SÄTE STOCKHOLM • INFO@SKOLLEDARNA.SE • WWW.SKOLLEDARNA.SE

Bedömning 4.2.1: Vuxna med utvecklingsstörning eller förvärvad hjärnskada som har för avsikt att studera inom särskild utbildning på gymnasial nivå bör säkerställas ekonomiska förutsättningar att göra detta.

Sveriges Skolledarförbund delar utredarens bedömning och menar att det är en angelägen satsning på en grupp som tidigare varit nedprioriterad.

Bedömning 4.3 Kommunerna behöver ges möjlighet att förstärka stödet av bland annat specialpedagogisk kompetens i vuxenutbildningen så att det kommer alla elever som har behov av detta till del. Om inte möjligheten till stöd inom vuxenutbildningen stärks befarar utredningen att det finns risk att elever som tillhör målgruppen för dagens särvux inte kommer att få det stöd som de behöver för att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling.

Sveriges Skolledarförbund delar utredarens bedömning. Våra medlemmars erfarenhet är att allt fler elever inom vuxenutbildningen har stödbehov. Det är avgörande att eleverna möts av rätt kompetenser för att säkra vidaregången.

Det är viktigt att framhålla att denna nödvändiga anpassning kommer att kräva ökade resurser.

Bedömning 4.3.1 Skolverkets redovisning och uppföljning av komvux bör utvecklas. Det bör analyseras om Skolverket kan samla in uppgifter när det gäller särvux i liknande omfattning som idag gäller för komvux på grundläggande och gymnasial nivå.

Sveriges Skolledarförbund delar utredarens bedömning. Mot bakgrund av att komvux i ökad utsträckning ses som en bas för nationell och regional kompetensförsörjning vid sidan av att vara en grund för fortsatt utbildning så ökar behovet av att kunna följa funktionaliteten i utbildningsformen. För att kunna legitimera ökade ekonomiska satsningar måste det också ges förbättrade möjligheter till effektivitetsstudier via t.ex. statistik över genomströmning och progression.

Förbundet vill därutöver lyfta fram behovet av en bättre utbyggd nationell betydelsedatabas för att underlätta rörelser mellan utbildningsformer.

Kapitel 5 Alternativa urvalsgrunder för gymnasial komvux

Förslag 5.13.2 Dagens prioriteringsregel i skollagens 20 kap. 2 § som anger att den som fått minst utbildning ska prioriteras, ändras till att den med störst behov av utbildning ska prioriteras.

Sveriges Skolledarförbundet stödjer förslaget även om förbundet kan se att urvalet möjligtvis blir mindre objektivt och kan leda till svårare gränsdragningar på individnivå. Förbundet ser det som troligt att fler individer kommer att kontakta utbildningsanordnarna i syfte att söka påverka t.ex. antagningsbeslut.

Förbundet vill lyfta fram utredarens slutsatser att en huvudman kan påverka behovet av urval genom dimensioneringen av antalet platser till kurser som har stor efterfrågan. Utredaren lyfter också att urvalet kan komma att bero på när under året man söker. Sökande som prioriteras vid en antagning i januari kanske inte skulle ha prioriterats vid ett senare antagningstillfälle.

Sveriges Skolledarförbundet gör bedömningen att dessa slutsatser sammantaget bör innebära att någon överprövning av antagningsbeslut inte kan komma att bli aktuell. Förbundet ser det som en förutsättning för att utredarens alternativa urvalsgrunder ska kunna införas i praktiken.

Utredarens förslag bygger på att antagning sker på centrala enheter inom en kommun. Sveriges Skolledarförbunds uppfattning är att så också bör vara fallet.

Förslag 5.13.3 Urvalsreglerna i komvuxförordningens 3 kap. 7 § ändras så att hänsyn ska tas till den sökandes behov av utbildningen för:

- att etablera sig på arbetsmarknaden
- pågående yrkesverksamhet
- planerat yrkesval

Förtur ska dock ges till en sökande som önskar fullfölja studier som den sökande har påbörjat enligt en individuell studieplan.

Utredaren gör bedömningen att Skolverket bör ges i uppdrag att ta fram vägledande tolkningsanvisningar och stöd till kommunernas antagningsenheter, baserat på den forskning som finns kring prioriteringsarbete.

Sveriges Skolledarförbund har inget att invända mot förslaget. Förbundet vill samtidigt framhålla vikten av att följa utvecklingen så att inte förändringarna får som bieffekt att genomströmningen i gymnasieskolan minskar.

Kapitel 6 En förenklad betygsskala för komvux på grundläggande nivå, sfi och särvux på grundläggande nivå.

Förslag 6.2.7 Utredningen föreslår att det ska införas en förenklad betygsskala för komvux på grundläggande nivå, sfi och särskild utbildning på grundläggande nivå.

Förslaget innefattar även förenklad betygsskala för delkurser inom komvux på grundläggande nivå och delkurser inom särskild utbildning på grundläggande nivå.

Utredningen föreslår att betygsskalan ska utgöras av betygen Väl godkänt, Godkänt och Icke godkänt.

Inom särskild utbildning på grundläggande nivå föreslår utredningen att betygsskalan ska utgöras av Väl godkänt och Godkänt.

Utredningen föreslår att Skolverket ska få i uppdrag att utforma kunskapskrav för betygsstegen Väl Godkänt och Godkänt m.m.

Sveriges Skolledarförbund delar utredarens uppfattning att betygsskalan inom de uppräknade utbildningsformerna bör förenklas. Förbundet saknar dock en diskussion om varför det över huvud taget behövs betyg i flera steg i komvux på grundläggande nivå, sfi och särskild utbildning på grundläggande nivå.

Betygens huvuduppgift är att ligga till grund för urval till högre utbildning. Sveriges Skolledarförbund vill framhålla att, om utbildningen är rättighetsstyrd och där godkänt i en kurs är det som behövs för att få komma vidare i systemet behövs, det inte behövs fler betygssteg än godkänt.

Genom att ta bort betygsstegen kan dessutom missförstånd bland de studerande undvikas. Inom särvux är betygssteg bara motiverat om arbetslivet tillmäter dem betydelse i anställningssituationen.

Kapitel 7 En mer flexibel högskoleförberedande examen

Förslag 7.2.3 Ett komvuxarbete ska ersätta gymnasiearbetet på komvux. Ett tidigare genomfört gymnasiearbete ska dock fortfarande få ingå i en gymnasieexamen från komvux. Statens skolverk ska få i uppdrag att utreda hur komvuxarbetet ska utformas.

Sveriges Skolledarförbund bifaller förslaget. Förbundet vill dock framhålla att det är viktigt att innehåll och utformning utvecklas så att komvuxelevernas erfarenhetsgrunder kan vävas in och arbetet därmed kan bli mer avancerat.

Samtidigt får det inte bli så att ett komvuxarbete värderas annorlunda än ett gymnasiearbete. Om komvuxarbete i praktiken tilldelas en lägre värdering än gymnasiearbete vid urval till högre utbildning ska förändringen inte göras.

Förslag 7.9 En högskoleförberedande examen från komvux inriktad på studieområden med områdesspecifika kurser ska ersätta dagens krav på programspecifika kurser.

Sveriges Skolledarförbund bifaller förslaget. Även här vill förbundet lyfta invändningen att det en förutsättning att systemen kommer att värderas likvärdigt. Om så inte blir fallet ska förändringarna inte göras.

Förändringen bör följas med avseende på utvecklingen av eventuellt taktikväljande.

Bedömning 7.12.1 Idrott och hälsa 1 bör fortsatt inte ingå i en gymnasieexamen från komvux.

Sveriges Skolledarförbund delar utredarens bedömning.

Bedömning 7.12.2 Kravet på naturkunskap för samtliga gymnasieexamina från komvux bör kvarstå.

Sveriges Skolledarförbund delar utredarens bedömning.

Kapitel 8 Betygsrätt och entreprenad

Dagens regler för myndighetsutövning ger kommuner rätt att överlämna rektors myndighetsutövning till entreprenörer med betygsrätt, men de behöver inte göra det. Sveriges Skolledarförbunds utgångspunkt är att betygsrätten bör ligga verksamhetsnära men förbundet tycker att den nuvarande regleringen fyller en funktion och anser att dagens reglering bör vara kvar oavsett de andra förslagen.

Förslag 8.12.2 Enskild utbildningsanordnare ska vara huvudman för utbildning motsvarande komvux.

Sveriges Skolledarförbund bifaller utredarens förslag. I dagsläget finns ingen utpekad huvudman för dessa utbildningar. Den förändring som utredaren föreslår menar förbundet är rimlig och bör leda till ett mer likvärdigt system.

Förslag 8.12.3 Utformningen av dagens regler för utbildning motsvarande kommunal vuxenutbildning ändras så att de i största möjliga mån hänvisar till relevanta delar av regelverket för utbildningsväsendet.

Sveriges Skolledarförbund stödjer utredarens förslag som förbundet bedömer bör leda till mer lika villkor och verka kvalitetshöjande.

Förslag 8.12.4 Tillstånd till betygsrätt för utbildning motsvarande kommunal vuxenutbildning ska även omfatta gymnasiearbete eller komvuxarbete.

Sveriges Skolledarförbund bifaller utredarens förslag. Samtidigt vill förbundet lyfta fram att det är bra att utredningen tar ställning för att betygsrättens begränsning till att inte gälla slutbetyg och gymnasieexamen får kvarstå.

Förslag 8.12.5 Endast ett tillstånd till betygsrätt, för utbildning motsvarande kommunal vuxenutbildning, ska finnas.

Sveriges Skolledarförbund bifaller utredarens förslag.

Förslag 8.12.6 Betygsrätt enligt 6 kap. vuxenutbildningsförordningen ska vara ett villkor för överlämnande av uppgifter inom komvux på entreprenad.

Sveriges Skolledarförbund bifaller utredarens förslag.

Förslag 8.12.7 Den enskilde utbildningsanordnaren ska lämna betygs handlingar och intyg till elevens hemkommun. Elevens hemkommun ska ta emot och arkivera betyg och intyg som är utfärdade av en enskild utbildningsanordnare.

Sveriges Skolledarförbund har uppfattningen att detta fungerar dåligt idag. Förbundet stödjer förslaget och vill också se en utbyggd nationell betygsdatabas inom vuxenutbildningen.

Utredarens förslag 8.12.8 Tillståndsprocessen från Skolinspektionen ska fokusera på att kontrollera den enskilde anordnarens förmåga att leva upp till kraven på god kvalitet och de bestämmelser som rör myndighetsutövningen inom tillståndet. Tillstånd som ges bör vara nationella och gälla alla nationella kurser inom komvux och särsvux, inklusive gymnasiearbete, alternativt komvuxarbete, och gymnasiesärskolearbete.

Sveriges Skolledarförbund ställer sig bakom förslaget.

Förslag 8.12.9 Utredningen anser att Skolinspektionens tillsyn av betygsrätten bör utökas. Branschen bör ta ett större ansvar egenkontroll av betygsrätten.

Sveriges Skolledarförbund ställer sig bakom förslaget.

Förslag 8.12.10 Ett nationellt register över användningen av betygsrätten bör upprättas. Enskilda anordnare med beviljad betygsrätt bör i sina administrativa system ha uppgifter om aktuell användning av betygsrätten. Enskilda anordnare ska årligen rapportera uppgifter till det nationella skolenhetsregistret.

Förbundet ställer sig bakom förslaget.

Bedömning 8.12.11 Ett sätt att öka intresset för företag att köpa utbildning motsvarande komvux kan vara att ett visst antal årsplatser vid utbildning motsvarande komvux ska kunna berättiga till studiestöd.

Sveriges Skolledarförbund har inget att invända mot bedömningen.

Kapitel 9 Förändringar när det gäller särvux samt vidare studier för individer med intellektuell funktionsnedsättning

Sveriges Skolledarförbund stödjer förslagen i kapitlet.

Kapitel 10 Kompetensutveckling

Sveriges Skolledarförbund är mycket kritiska till att förslagen gällande kompetensutveckling inte till någon del omfattar skolledarprofessionen. Detta är en brist som måste rättas till innan förslagen genomförs.

Förbundet är däremot mycket positiva till att utredaren refererar och stöttar de tidigare framlagda förslagen om professionsprogram för skolledare och lärare.

Förbundet ser positivt på att vuxenutbildningen likställs med andra sektorer i frågor om forskning och kompetensutveckling. I och med den nya rättighetslagstiftningen måste lärare och skolledare stärkas i sina uppdrag. Särskilt rektorsuppdraget blir mer komplicerat när det handlar om entreprenadlagd utbildning. Avgörande för att en sådan satsning ska ge effekt är att resurser tillförs området.

Bedömning 10.13.2 Lärosäten som erbjuder lärarutbildning bör göra en översyn av hur utbildningen förbereder dem för arbete inom komvux. Något eller några av lärosätena bör erbjuda en profilering mot vuxenutbildning i sin lärarutbildning.

Sveriges Skolledarförbund stödjer utredarens bedömning men vill lyfta fram att det inte får leda till några legitimationskrav för lärare inom vuxenutbildningen.

Förslag 10.13.4 Forskningen kring komvux och vuxnas lärande bör stärkas, främst genom praktiktäta forskning. Vetenskapsrådet ges i uppdrag att genom riktade medel initiera forskning om vuxnas lärande.

Sveriges Skolledarförbund ställer sig bakom utredarens förslag.

Förslag 10.13.5 Förslagen om ett professionsprogram samt en myndighetsstruktur med regional närvaro och dess uppdrag inom kompetensutvecklingsområdet ska även omfatta vuxenutbildningen. Skolverkets uppdrag rörande de nationella skolutvecklingsprogrammen utökas så att de även omfattar vuxenutbildningen. De nuvarande nationella skolutvecklingsprogrammen kompletteras så att de i relevanta delar innehåller avsnitt specifikt riktade till vuxenutbildningen. Ett nionde nationellt skolutvecklingsprogram för vuxenutbildningen tas fram.

Sveriges Skolledarförbunds utgångspunkt är att de föreslagna professionsprogrammen riktas mot alla skolledare, oavsett vilken skolform de verkar i.

Kapitel 11 Samverkan för regionalt yrkesvux

Förslag 11.11.2 Ett krav ska införas i förordningen om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning på att de kommuner som söker regionalt yrkesvux tillsammans ska ha ett samverkansavtal.

Sveriges Skolledarförbund ställer sig bakom utredarens förslag. Förbundet lyfter samtidigt fram behovet av att utvecklingen av regionala samverkansformer inom vuxenutbildningen inte sker helt fritt från motsvarande utveckling inom gymnasieskolan. Regeringen måste förhålla sig till den pågående utredningen om gymnasieskolans regionalisering för en synkroniserad utveckling.

Kapitel 12 Riksrekryterande yrkesutbildningar inom komvux och sår-
vux.

Utredaren gör bedömningen att området behöver belysas från fler håll innan några förslag går att lägga och att regeringen därför bör tillsätta en särskild utredare. Sveriges Skolledarförbund har ingen avvikande åsikt.

Med vänlig hälsning

Matz Nilsson
Förbundsordförande